

Cirkulärnr: 14:39
Diariernr: 14/5635
Handläggare: Signild Östgren m.fl.
Avdelning: Ekonomi och styrning
Sektion/Enhet: Ekonomisk analys
Datum: 2014-10-23
Mottagare: Kommunstyrelsen
Ekonomi/finans
Personalfrågor
Funktionshinderområdet
Äldreomsorg
Invandrar- och flyktingfrågor
Individ- och familjeomsorg
Arbetsmarknad
Barnomsorg och utbildning
Plan- och stadsbyggnad
Miljö- och naturskydd
Rubrik: Budgetproposition för år 2015

CIRKULÄR 14:39

Ekonomi och styrning
Ekonomisk analys
Signild Östgren m.fl.
EJ

Kommunstyrelsen
Ekonomi/finans
Personalfrågor
Funktionshinderområdet
Äldreomsorg
Invandrar- och flyktingfrågor
Individ- och familjeomsorg
Arbetsmarknad
Barnomsorg och utbildning
Plan- och stadsbyggnad
Miljö- och naturskydd

Budgetpropositionen för 2015

Den 23 oktober lämnade regeringen över Budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1) till riksdagen. Vi sammanfattar de förslag inom olika områden som berör kommunerna åren 2015–2018. Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) egna kommentarer skrivs i *kursiv* stil. Nedan sammanfattas några av de större satsningarna:

- Förändring av inkomstutjämnningen föreslås ske efter beredning och införs från 1 januari 2016.
- Besparingen i gymnasieskolan dras tillbaka för år 2015 men ligger kvar på 470 miljoner från och med år 2016.
- Inom förskole- och skolområdet föreslås flera förändringar genom riktade bidrag på cirka 1,9 miljarder. En del finansieras genom ett indexerat inkomsttak och sänkning av statsbidraget för maxtaxan i barnomsorgen.
- 3 miljarder tillförs under förutsättning att parterna tar ansvar för att lärarlöner påtagligt prioriteras. Medel avsätts också för ytterligare löneökningar för förstelärare.
- Fritidspengen avskaffas och riksnormen höjs.
- Riktade statsbidrag på 2 miljarder för stärkt bemanning i äldreomsorgen införs samtidigt som tidigare statsbidrag avskaffas, nettoeffekten blir 0,7 miljarder.
- Takbeloppet höjs för högkostnadsskyddet i äldreomsorgen och kommunernas statsbidrag minskas med 75 miljoner 2015 och 150 miljoner 2016.
- Kommunerna kompenseras för förhöjt grundavdrag för pensionärer över 65 år.

- Det generella statsbidraget ökas med 1,3 miljarder 2015 och 2,6 miljarder 2016 för nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga.
- Satsning på skollokaler och kollektivtrafiksatsning.
- En liten minskning av anslaget till följd av arbetspendlingen över Öresund med 20 miljoner.
- Avdragsrätten för pensionsparande innebär att anslaget för kommunalekonomisk utjämning minskas med 1662 miljoner under 2015 och 2440 miljoner 2016.

Förbundet anser att generella statsbidrag ska prioriteras före riktade statsbidrag.

Innehållsförteckning

Ekonomi	3
Regeringens skatteunderlagsprognos	5
Kommunalekonomisk utjämning	6
Barn och utbildning	9
Funktionshinderområdet	14
Individ- och familjeomsorg	14
Flyktingmottagande och integration på arbetsmarknaden	16
Äldreomsorg	17
Kultur och fritid	18
Miljö och energi	18
Samhällsplanering och bostadsbyggande	20
Arbetsgivarfrågor	21
Arbetsrätt	21
Arbetsmarknad	22
Socialförsäkring	25
Arbetsmiljö	28
Integration i arbetslivet	28
Arbetskraftsinvandring	29
Jämställdhet och diskriminering	29
Lärarkyrket och lärarutbildning	31
Utbildning och universitetsforskning	34

Ekonomi

Den makroekonomiska utvecklingen

Regeringens bedömning över den makroekonomiska utvecklingen i budgetpropositionen är något sämre jämfört med den bild som visades i vårpropositionen. Tillväxten år 2014 är svagare på grund av den svaga BNP-tillväxten under de två första kvartalen. Även tillväxtprognosen för 2015 är betydligt svagare.

Regeringen bedömer att det sker en gradvis återhämtning i svensk ekonomi under de närmaste åren. Trots detta finns det lediga resurser i ekonomin 2014–2016 och arbetslösheten minskar gradvis från nuvarande höga nivåer. Risken för en svagare utveckling finns dock och har den senaste tiden ökat till följd av geopolitiska oroligheter. Konjunkturåterhämtningen i omvärlden dämpades under inledningen av 2014. Under sommaren 2014 har det i många av Sveriges viktiga exportländer i euroområdet funnits indikationer på en fortsatt svag utveckling bl.a. till följd av ökad geopolitisk osäkerhet. I euroområdet förväntas en viss uppgång i BNP under det andra halvåret 2014. I andra delar av världen är utsikterna bättre. Den internationella återhämtningen förväntas fortsätta 2015. I många länder förväntas tillväxten öka, men aktiviteten i euroområdet hålls dock tillbaka av att många ekonomier dras med en trög anpassning av konkurrenskraften och höga offentliga skuldnivåer.

Regeringens prognos ligger för 2015 och framåt lägre än förbundets bedömningar både när det gäller BNP-tillväxt och offentlig konsumtion (se nedan).

Tabell 1. BNP, prognos 2014–2018

Procentuell volymförändring

	2014	2015	2016	2017	2018
Hushållens konsumtion	2,9	3,2	2,9	2,8	2,5
Offentlig konsumtion	1,1	1,5	1,1	0,3	0,3
Fasta bruttoinvesteringar	4,4	5,5	6,1	4,6	4,0
Lager*	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Export	2,3	5,4	6,4	5,2	5,3
Import	4,6	6,1	6,5	5,3	5,5
BNP	2,1	3,0	3,2	2,6	2,4
BNP kalenderkorr.	2,2	2,8	3,0	2,9	2,5
Kommunal konsumtion	1,3	1,9	1,8	1,2	1,0

*Bidrag till BNP-tillväxten.

Källa: 2015 års budgetproposition.

Svensk ekonomi befinner sig enligt regeringen i en konjunkturåterhämtning. Det är framförallt hushållens konsumtion som bidragit till återhämtningen. Den svaga internationella utvecklingen, i synnerhet i euroområdet, har dämpat exporttillväxten. Även investeringarna i industrin har utvecklats svagare än förväntat. Utvecklingen av förtroendeindikatorer tyder på en måttlig tillväxt i BNP under det andra halvåret 2014. Den politik som regeringen föreslår i denna proposition, med bl.a. högre offentlig konsumtion, bidrar till en högre tillväxttakt 2015. Även en expansiv penningpolitik och ett förbättrat internationellt konjunkturläge bidrar till att

tillväxten blir högre 2015. Ett förbättrat arbetsmarknadsläge bidrar också till en starkare utveckling av hushållens konsumtion.

Bostadsinvesteringar och ökande investeringar inom både industrin och tjänstebanschererna väntas lämna ett betydande bidrag till BNP-tillväxten under 2014 och 2015. Till följd av en allt högre inhemsk efterfrågan förväntas en stark utveckling av tjänsteproduktionen i näringslivet. I takt med att exportefterfrågan stiger bedöms varuproduktionen öka. Både sysselsättningen och arbetskraften har ökat i en förhållandevis hög takt de senaste månaderna. Arbetslösheten ligger dock kvar på en hög nivå, kring 8 procent. De framåtblickande indikatorerna tyder sammantaget på en fortsatt uppgång i sysselsättningen 2014. I takt med att produktionen ökar snabbare får företagen ett större behov av att öka arbetsstyrkan. Sysselsättningen förväntas framöver öka snabbare än arbetskraften och arbetslösheten minskar gradvis till 6,1 procent 2018. Det finns däremot lediga resurser på arbetsmarknaden och många skulle därför kunna ta anställning när efterfrågan på arbetskraft stiger. Det medför att resursutnyttjandet i ekonomin i dess helhet också bedöms vara lågt, men förväntas stiga 2014–2018.

Inflationen har varit låg under en längre tid till följd av låga importpriser och ett lågt resursutnyttjande. På sikt väntas dock inflationen stiga i takt med att resursutnyttjandet ökar. Ett högt sparande bland hushållen, en god utveckling av disponibelinkomsterna och en ökad ekonomisk trygghet ger enligt regeringen utrymme för en förhållandevis hög tillväxt i hushållens konsumtion de närmaste åren. Om den internationella efterfrågan dessutom växer i en relativt hög takt skapar det förutsättningar för en jämförelsevis hög BNP-tillväxt i Sverige 2016–2018. De lediga resurserna på arbetsmarknaden innebär att denna tillväxt kan ske utan att resursutnyttjandet blir ansträngt.

Tabell 2. Sammanfattningstabell över regeringens prognos i budgetpropositionen

Procentuell förändring om inte annat anges, prognos 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018
BNP ¹	2,2	2,8	3,0	2,9	2,5
Arbetade timmar ¹	1,4	1,3	1,3	1,2	0,8
Arbetslöshet ²	7,9	7,3	6,7	6,4	6,1
BNP-gap ³	-2,2	-1,2	-0,5	-0,1	0,0
Timlöner ⁴	2,8	2,9	3,3	3,5	3,5
KPI	0,0	0,9	2,2	3,0	3,2
Finansiellt sparande i off. sektor ⁵	-2,2	-1,1	-0,3	0,0	0,5
Konsoliderad bruttoskuld ⁵	40,2	39,5	38,0	36,3	34,1

¹Kalenderkorrigerade. ²Procent av arbetskraften. ³Procent av potentiell BNP. ⁴Konjunkturlönestatistiken. ⁵Andel av BNP.

Källa: 2015 års budgetproposition.

Den offentliga sektorns sparande befinner sig, enligt regeringen, i ett bekymmersamt läge. Vid ingången av finanskrisen uppvisade den offentliga ekonomin ett betydande överskott. De senaste sex åren har Sverige haft underskott i de offentliga finanserna. Trots att konjunkturläget har förbättrats under de senaste åren har underskotten vuxit och väntas 2014 uppgå till cirka 90 miljarder kronor.

Den offentliga sektorn redovisade 2013 ett finansiellt sparande på –1,3 procent av BNP. Underskottet i den offentliga sektorns finanser bedöms öka 2014, men den starkare ekonomiska utvecklingen åren därefter medför att den offentliga sektorns finansiella sparande gradvis förstärks till 0,5 procent av BNP 2018. Staten och kommunsektorn bedöms uppvisa underskott under både 2014 och 2015, medan ålderspensionssystemet väntas vara i balans dessa år. Den förstärkning av det finansiella sparandet som förutses fr.o.m. 2015 sker i huvudsak inom staten. Det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet bedöms gradvis försvagas hela perioden fram till 2018. Den kommunala sektorn förväntas redovisa ett negativt men stabilt finansiellt sparande, medan sektorns ekonomiska resultat är positivt under hela perioden. Till följd av underskotten i den offentliga sektorn bedöms bruttoskulden som andel av BNP öka något 2014. Bruttoskulden förväntas därefter gradvis minska till 34 procent av BNP fram till 2018. Regeringens prognos för kommunal konsumtion visar en ökning med 1,8–1,9 procent per år de två närmaste åren, vilket i stort är i nivå med SKL:s prognos. För 2017 ligger regeringens kalkyl betydligt under SKL:s.

Regeringen påpekar att riskerna för en svagare utveckling har ökat. Under sommaren och hösten 2014 har de geopolitiska spänningarna ökat på olika håll i omvärlden. Hittills har dock inga tydliga makroekonomiska effekter till följd av dessa spänningar kunnat observeras. Om de geopolitiska kriserna i omvärlden, allvarligt förvärras kan effekterna på världsekonomin i stort och även för svensk ekonomi bli betydande. Även klimatförändringarnas och extrema världshändelser effekter utgör en risk som kan medföra stora kostnader. I Sverige utgör hushållens höga skuldsättningsgrad och bostadsprisernas utveckling en risk i prognosen. Snabbt stigande bostadspriser medför att risken för stora bostadsprisfall ökar. En sådan utveckling, med en kombination av höga skulder och fallande bostadspriser, riskerar att få konsekvenser för den makroekonomiska utvecklingen.

Frågor om Ekonomi kan ställas till Lennart Tingvall tfn 08-452 77 01 eller Signild Östgren 08-452 77 45, avdelningen för ekonomi och styrning.

Regeringens skatteunderlagsprognos

Regeringens skatteunderlagsprognos visar stark utveckling, framförallt åren 2016–2017 (tabell 3). En förklaring till detta är att regeringen förutser en förbättring av arbetsmarknaden med kraftig ökning av arbetade timmar och tilltagande löneökningstakt dessa år. Åren 2015 och 2016 påverkas skatteunderlaget också direkt av två regeländringar som föreslås i budgetpropositionen.

Tabell 3. Regeringens skatteunderlagsprognos

Procentuell förändring

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Faktisk utveckling	3,7	3,3	4,6	5,5	5,3	4,6
Underliggande utveckling	3,9	3,7	4,5	5,3	5,3	4,6

Anm.: underliggande utveckling visar skatteunderlagets utveckling justerad för regelförändringar.

Källa: Finansdepartementet.

En höjning av grundavdragen för personer som fyllt 65 år håller tillbaka skatteunderlaget år 2015 medan en successiv avveckling av avdraget för pensionssparande

2015–2016 ger ett tillskott till skatteunderlaget. Den positiva nettoeffekten på kommunernas ekonomi av dessa ändringar regleras genom motsvarande minskning av anslaget Kommunalekonomisk utjämning.

I slutet av september fastställde (den förra) regeringen uppräkningsfaktorer för utbetalning av kommunalskatt. Vid regeringsskifte får den nya regeringen fastställa nya uppräkningsfaktorer senast en vecka efter att den lämnat sin budget till riksdagen. Baserat på prognosen ovan finns det ingen anledning att tro annat än att uppräkningsfaktorerna för 2014 och 2015 kommer att fastställas till 1,033 respektive 1,046 torsdagen den 30 oktober.

Frågor om Skatteunderlaget kan ställas till Bo Legerius, tfn 08-452 77 34, avdelningen för ekonomi och styrning.

Kommunalekonomisk utjämning

Tabell 4. Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Miljoner kronor

	2015	2016	2017	2018
Totalt enligt BP 2014, cirkulär 13:48	64 154	63 932	64 160	64 160
Regleringar enligt finansieringsprincipen				
Nya gymnasiesärskolan (propp 2011/12:50)	0	0	14	14
Gode män	5	5	5	5
Höjning riksnorm	81	81	81	81
Justering krav komvux	-30	-30	-30	-30
Höjt takbelopp högkostnadsskydd ÄO	-75	-150	-150	-150
Övriga regleringar				
Avskaffad nedsättning sociala avgifter	1 283	2 567	2 567	2 567
Begränsad avdragsrätt pensionssparande	-1 662	-2 440	-2 440	-2 440
Höjt grundavdrag pensionärer	1 236	1 236	1 236	1 236
Nedsättning fastighetsavgiften	0	0	0	64
Utjämningsbelopp (netto) enligt avtal mellan Danmark o Sverige	-20	-20	-20	-20
Totalt enligt detta cirkulär	64 972	65 180	65 422	65 486

**Beloppen är 50 miljoner kronor högre i förhållande till BP 2014 då justeringar för skatteväxlingar mellan kommuner och landsting genomförts genom regeringsbeslut i december 2014.*

Tabell 5. Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Kronor per invånare

	2015	2016	2017	2018
Totalt enligt BP 2014, cirkulär 13:48	6 590	6 494	6 448	6 389
Regleringar enligt finansieringsprincipen	0	0	0	0
Nya gymnasiesärskolan (propp 2011/12:50)	0	0	1	1
Gode män	1	1	1	0
Höjning riksnorm	8	8	8	8
Justering krav komvux	-3	-3	-3	-3
Höjt takbelopp högkostnadsskydd ÅO	-8	-15	-15	-15
Övriga regleringar	0	0	0	0
Avskaffad nedsättning sociala avgifter	132	261	258	256
Begränsad avdragsrätt pensionssparande	-171	-248	-245	-243
Höjt grundavdrag pensionärer	127	126	124	123
Nedsättning fastighetsavgiften	0	0	0	6
Utvärderingsbelopp (netto) enligt avtal mellan Danmark o Sverige	-2	-2	-2	-2
Totalt enligt detta cirkulär	6 674	6 621	6 575	6 521

Regleringar enligt finansieringsprincipen

Medel har både tillförts och dragits från anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning till följd av förslagen i propositionen *En gymnasiesärskola med hög kvalitet*. Regeringen föreslår i denna proposition till skillnad från förra regeringen att 14 miljoner kronor fortsatt ligger kvar i anslaget.

Anslaget ökas med 5 miljoner kronor till följd av den utökade arbetsbördan överförmyndarna får av beslut i enlighet med propositionen *Bättre förutsättningar för gode män och förvaltare*.

Regeringen föreslår en höjning av anslaget med 81 miljoner kronor för att höja barndelen i riksnormen för försörjningsstödet för barn mellan 7 och 18 år.

Det av förra regeringen beslutade aktivitetskravet i vuxenutbildningen bedöms inte leda till ökade kostnader för kommunerna vilket medför att anslaget minskas totalt från 2015 motsvarande hela det tidigare tillförda beloppet på 30 miljoner kronor.

Regeringen avser att under hösten föreslå en höjning av takbeloppen i högkostnadsskyddet inom äldreomsorgen från 1 juli 2015. Med ett sådant förslag skulle kommunernas avgiftsutrymme öka och regeringen föreslår därför en minskning av anslaget med 75 miljoner kronor i halvårseffekt 2015 och 150 miljoner i helårseffekt från 2016.

Övriga ekonomiska regleringar

Den förra regeringens föreslagna indragningar för effektiviseringar till följd av prop. 2008/09:199 *Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan GY11* med 470 miljoner kronor från 2016 och framåt kvarstår i detta förslag.

Övriga regleringar som föreslås av regeringen i budgetpropositionen avser beslut som påverkar det kommunala skatteunderlaget. Regeringen aviserar att anslaget tillförs 1 283 miljoner kronor från 2015 och ytterligare 1 284 miljoner från 2016 som kompensation för den avskaffade nedsättningen av socialavgifter för unga. Dessa medel medför ökade kostnader med motsvarande belopp.

Regeringen kommer att dra tillbaka 1 662 miljoner kronor från 2015 med total effekt på 2 440 miljoner från 2016 för kommunerna beroende på de ökade intäkter som en begränsad avdragsrätt på pensionssparandet ger.

Samtidigt tillförs anslaget varaktigt 1 236 miljoner kronor som kompensation för den fortsatta höjningen av grundavdraget till pensionärer.

En liten ökning av de svenska skatteintäkterna till följd av att arbetspendlingen över Öresund medför en minskning av anslaget med 20 miljoner.

Inga förändringar i utjämningsystemet 2015

I regeringens budgetproposition föreslås inte några förändringar i inkomstutjämningsystemet för år 2015. Regeringen avser dock se över nuvarande system inför 2016. Då regeringen inte presenterat något konkret förslag tar beräkningarna enligt detta cirkulär inte hänsyn till regeringens principiella ställningstagande.

SKL:s bedömning i dagsläget är att eventuella förändringar inför 2016 i huvudsak kommer att beröra kommuner med en skattekraft över garantinivån i inkomstutjämningsystemet, det vill säga kommuner som betalar en avgift i inkomstutjämningsystemet.

Frågor om Kommunalekonomisk utjämningsystemet kan ställas till Derk de Beer tfn 08-452 77 42, avdelningen för ekonomi och styrning.

Arbetsgivaravgifter

De lagstadgade arbetsgivaravgifterna föreslås sammantaget vara **oförändrade 31,42 procent år 2015**. Det blir dock en förändring på en av de ingående socialavgifterna, arbetsmarknadsavgiften sänks från 2,91 till 2,64 procent. Den ökade sysselsättningen innebär att de utgifter som arbetsmarknadsavgiften ska finansiera minskar. Eftersom justeringen av arbetsmarknadsavgiften ska göras inom ramen för ett i princip oförändrat avgiftsuttag höjs den allmänna löneavgiften med motsvarande belopp.

Även övriga delar i det rekommenderade PO-påslaget, avtalsförsäkringar och avtalspension, är oförändrade. Sammantaget är därmed arbetsgivaravgifterna år 2015 preliminärt oförändrat 38,46 procent i kommunerna resp. 44,13 procent i landstingen år 2015.

Den nya regeringen föreslår att den sänkta **arbetsgivaravgiften för ungdomar**, som inte fyllt 26 år vid årets ingång, tas bort. Det blir ett avskaffande i två steg. En halvering 2015 och ingen rabatt för ungdomar alls från år 2016. Motivet enligt regeringen är att det inte är ett effektivt medel att stimulera sysselsättningen för ungdomar. Om riksdagen beslutar i enlighet med regeringens förslag blir den lagstadgade arbetsgivaravgiften för ungdomar 23,47 procent år 2015. Inklusive kollektivavtalade försäkringar och pensioner blir den 29,27 procent.

Regeringen beräknar att den offentligfinansiella nettointäkten av ett slopande av nedsättningen av socialavgifterna för unga beräknas till 9,6 miljarder kronor år 2015. Den varaktiga intäkten beräknas till 19,2 miljarder.

Effekterna på kommunernas och landstingens ekonomi i detta sammanhang har vägts in i den sammantagna bedömningen av behovet av förändringar av det generella statsbidraget till kommuner och landsting som görs i denna proposition. Det generella statsbidraget förslås höjas med 1,5 miljarder kronor år 2015 och år 2016 uppgår tillskottet till 3 miljarder. Fördelning blir preliminärt år 2015 1 283 miljoner för kommunerna respektive 227 miljoner för landstingen.

Även när det gäller **de äldre, fyllda 65 år**, som arbetar, blir det ökade kostnader. Detta på grund av att den särskilda löneskatten för pensionärer som avskaffades år 2007 återinförs. Denna föreslås nu uppgå till 5,6 procent från år 2015. I ursprungsförslaget som remitterades innan BP var skattesatsen 8,5 procent men det förslag som nu läggs i BP är skattesatsen 5,6 procent. Regeringen föreslår således att särskild löneskatt på 5,6 procent införs på löner, arvoden, förmåner och andra ersättningar för arbete till personer som fyllt 65 år vid årets ingång samt även till personer som inte har fyllt 65 år men under hela året uppburit hel allmän ålderspension enligt socialförsäkringsbalken. Regeringen anger som motiv dels likformighet, dels statsfinansiella skäl. Enligt regeringens beräkningar stärks statskassan med motsvarande 1,5 miljard kronor netto.

I kommuner och landsting arbetar cirka 25 000 personer som är 65 år och äldre. I landstingen motsvarar lönesumman för dem 1,5–2 miljarder kronor. En ökad särskild löneskatt med 5,6 procent innebär därmed cirka 100 miljoner i ökade kostnader per år. I kommunerna rör det sig om närmare 2,5–3 miljarder och därmed ökade kostnader av cirka 150 miljoner.

Frågor om Arbetsgivaravgifter kan ställas till Siv Stjernborg, tfn 08-452 77 51, avdelningen för ekonomi och styrning.

Barn och utbildning

Skolforskningsinstitut inrättas

En ny myndighet, Skolforskningsinstitutet, inrättas. Den ska inleda sin verksamhet den 1 januari 2015. Institutet ska ansvara för att sammanställa och sprida forskningsresultat som kan bidra till ökad kunskap om vetenskapligt väl underbyggda och effektiva metoder och arbetssätt i skolväsendet. Myndigheten ska även kunna initiera och fördela medel till praktiktäna forskning. Det avsätts 30 miljoner för myndighetens verksamhet 2015 och 40 miljoner kronor fr.o.m. 2016.

SKL välkomnar att institutet inrättas och noterar att det förefaller tilldelas mer medel än vad tidigare aviserats, vilket är positivt.

Skolkommision tillsätts

Regeringen avser att tillsätta en Skolkommision som ska verka för att reformer i skolan baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet samt är förankrade bland skolpersonal, elever och avnämare. Kommissionen bör bestå bl.a. av svenska skolforskare samt företrädare för profession och arbetsliv, och arbeta i dialog med

skolpersonal, elever, företrädare för de politiska partierna i riksdagen samt andra relevanta aktörer.

Mindre barngrupper i förskolan

Skolverket får i uppdrag att återinföra ett riktmärke för barngruppers storlek i kommentarerna till allmänna råd om förskolan. Det införs ett riktat statsbidrag för att minska gruppstorlekarna i förskolan och öka personaltätheten. Särskilt fokus kommer att ligga på gruppstorlekarna för de yngsta barnen. Det avsätts 415 miljoner kronor för 2015 och 830 miljoner fr.o.m. 2016. Regeringen kommer att noga följa effekterna av åtgärderna. Om satsningen inte leder till förbättrad kvalitet avser regeringen att i framtiden överväga en förändrad lagstiftning i denna fråga.

I budgetpropositionen sägs inget om den närmare utformningen av det riktade statsbidraget för att minska gruppstorlekarna och höja personaltätheten. SKL kommer begära överläggningar med regeringen i frågan och verka för att ett riktat statsbidrag inte missgynnar kommuner som redan idag har små barngrupper och hög personaltäthet.

Indexerat inkomsttak och sänkning av statsbidraget för maxtaxan

Regeringen föreslår en indexering av inkomsttaket fr.o.m. den 1 juli 2015. Samtidigt aviseras en sänkning av det riktade statsbidraget för maxtaxan.

Mot bakgrund av att indexera inkomsttaket föreslås att anslaget för maxtaxa minskas med 51,5 miljoner kronor 2015, regeringen beräknar minskningen till 257 miljoner 2016, 511 miljoner 2017 och fr.o.m. 2018 beräknas anslaget minskas med 809 miljoner årligen. Regeringen avser att föreslå att dessa medel tillförs förskola, pedagogisk omsorg och fritidshem på annat sätt.

Det är svårt att utifrån skrivningarna i budgetpropositionen bedöma vad en indexering av inkomsttaket innebär för kommunernas avgiftsintäkter och hur stor sänkning av det riktade statsbidraget för maxtaxan som det motiverar. Förbundet kommer att begära överläggningar med regeringen i frågan.

Omsorg på kvällar, nätter och helger

Det riktade statsbidraget till kommuner som erbjuder omsorg på kvällar, nätter och helger föreslås öka från dagens 31 miljoner kronor till 80 miljoner fr.o.m. 2015.

Tidigare insatser i grundskolan

Regeringen föreslår att det ska införas en läsa-skriva-räkna-garanti i skollagen. Frågan ska utredas under 2015 och ny lagstiftning föreslås träda ikraft under 2017. Vidare ska Skolverket ges i uppdrag att ta fram kunskapskrav i läsförståelse för årskurs 1 för införande under 2016. Därutöver föreslås att Skolverket ges i uppdrag att under år 2015 ta fram obligatoriska bedömningsstöd för läs- och skrivutveckling och matematik för årskurs 1, vilka ska gälla från och med 2016.

I budgeten föreslås att 200 miljoner kronor avsätts 2015 för insatser som syftar till att öka tillgången till specialpedagogiskt stöd i förskoleklassen och årskurs 1–3 och 500 miljoner årligen fr.o.m. 2016.

Elevhälsan

Det föreslås att Skolverkets uppdrag att stärka elevhälsan förlängs och förstärks. Myndigheten får 214 miljoner kronor för uppdraget 2015 och 200 miljoner årligen fr.o.m. 2016. Skolverket ges i uppdrag att utvärdera nuvarande satsning. Regeringen avser även att återkomma om åtgärder för att stärka samverkan mellan elevhälsan, barn- och ungdomspsykiatri och andra aktörer.

Jämställdhet

Regeringen avser att se över hur målen för verksamhetsområdet barn- och ungdomsutbildning kan formuleras utifrån ett jämställdhetsperspektiv och vilka indikatorer som kan kopplas till målen. Genom att formulera mål och följa upp målluppfyllelsen med ändamålsenliga indikatorer kan regeringens jämställdhetspolitik på ett bättre sätt synliggöras.

Nationella skolutvecklingsprogram

Det föreslås att Skolverket i samråd med SKL och regionala utvecklingscentrum vid högskolor och universitet ska ta fram förslag till nationella skolutvecklingsprogram. I programmen kan pågående satsningar som t.ex. Matematiklyft och Läslyft ingå. Satsningen med programmen bör påbörjas hösten 2015. För ändamålet avsätts 136 miljoner kronor för 2015 och 140 miljoner årligen därefter.

SKL ser positivt på ansatsen att det handlar om en mångfald olika insatser som speglar huvudmännens behov, och ser fram emot att det förs en dialog med förbundet och dess medlemmar i frågan.

Översyn av nationella provsystemet

Det pågår en översyn av de nationella proven för att se hur de ska kunna digitaliseras och rättas centralt. Översynen föreslås breddas till att även gälla antal, omfattning, effekter, förläggning och syfte med de nationella proven.

SKL har länge förordat en översyn av det nationella provsystemet och välkomnar förslaget.

Läxhjälp

Läxhjälp med skattereduktion via RUT föreslås avskaffas från 1 januari år 2015. Istället föreslås att det nuvarande riktade statsbidraget till skolhuvudmännen för att erbjuda läxhjälp till 300 miljoner år 2015 och 400 miljoner år 2016–2018.

Lovskola

Det nuvarande riktade statsbidraget för lovskola föreslås utökas till att omfatta även gymnasieskolan. Det riktade statsbidraget utökas från dagens 78 miljoner kronor till 150 miljoner årligen.

Högre löner till lärare på vissa skolor

För att attrahera de bästa lärarna till skolorna med tuffast förutsättningar avser regeringen att avsätta extra resurser till högre löner för dessa lärare. Regeringen föreslår att det avsätts 125 miljoner kronor för 2015 och beräknar 250 miljoner årligen därefter.

Av budgetpropositionen framgår inte hur denna satsning hänger samman med det redan befintliga riktade statsbidraget till huvudmän som inrättar karriärsteg för lärare i grundskolor i utanförskapsområden.

Utvecklingsavtal med Skolverket

Skolverket bör enligt regeringen få i uppdrag att sluta särskilda utvecklingsavtal med huvudmän för skolor med låga studieresultat och tuffa förutsättningar. I överenskommelserna ska statens och huvudmännens insatser klargöras. Regeringen föreslår att det från och med 2015 avsätts 150 miljoner kronor årligen för ett riktat statsbidrag som ska fördelas av Skolverket till de utvecklingsprojekt som blir resultatet av överenskommelserna.

Utbildningen för nyanlända elever

Regeringen avser att införa satsningar för lärare och rektorer för att stärka nyanlända elevers kunskapsutveckling. Regeringen anser också att det fr.o.m. 2016 bör ställas krav på huvudmännen att skyndsamt genomföra en kartläggning av nyanländas kunskaper i grundskolan. För dessa satsningar föreslår regeringen att det från 2015 avsätts 200 miljoner årligen, varav 90 miljoner kronor avser kartläggning av nyanländas kunskaper från och med 2016.

Det är oklart i vilken form som dessa satsningar kommer att göras. SKL menar att ekonomisk kompensation till kommuner med en hög andel nyanlända elever snarast bör hanteras inom utjämningsystemet. Vad gäller kartläggning av nyanlända elevers kunskaper håller Skolverket på att ta fram ett stödmaterial till hur huvudmännen kan göra detta.

Statlig medfinansiering av skolreoveringar

Regeringen avser att ge Boverket, i samverkan med Skolverket och Energimyndigheten, i uppdrag att fördela ett statsbidrag för medfinansiering av investeringar i bra arbetsmiljö i klimatsmarta skolbyggnader med moderna läromiljöer. Satsningen bör i första hand avse grundskolan och motsvarande skolformer, men även gymnasieskolans lokaler kan till del komma att omfattas. För detta ändamål föreslår regeringen att 100 miljoner kronor avsätts för 2015 och därefter 300 miljoner årligen för 2016–2018.

Gymnasieskolan

Regeringen avser låta en utredare analysera möjliga åtgärder för att alla ungdomar som inte fyllt 18 år ska genomgå gymnasieutbildning. Den avser också att inleda samtal med den kommunala sektorn för att utarbeta en gemensam strategi. Detta kommer även att omfatta det kommunala informationsansvaret som från och med den 1 januari 2015 kallas det kommunala aktivitetsansvaret.

SKL har under de senaste åren tillsammans med fem regioner och ett femtiotal kommuner engagerat sig i det s.k. Plug-in projektet som syftar till att förbygga gymnasieavhopp. Förbundet ser positivt på att tillsammans med regeringen samarbeta kring en sådan nationell strategi.

Regeringen anser att alla nationella program måste ha en bred gemensam kunskapsbas som ger grundläggande behörighet till högskolan och innehåller ett este-

tiskt ämne. En särskild utredare föreslås få i uppdrag att analysera hur gymnasieskolan kan anpassas till detta.

SKL gav redan inför gymnasiereformen GY11 uttryck för att elever på yrkesprogram behöver ges möjlighet till högskolebehörighet och att yrkesprogrammen även stimulerar intresset för fortsatta studier. Förbundet befarade att eleverna annars i betydande utsträckning skulle välja andra behörighetsgivande program, vilket ju också skett. Förbundet ser därför fram emot att delta i överväganden om hur gymnasieskolan kan ha en bred gemensam bas präglad av de kompetenser för framtiden som eleverna kommer att behöva.

Yrkescollege

Regeringen vill stimulera samverkan mellan branscher och utbildningsanordnare och ser det som förekommer inom tekniksektorn och vård- och omsorgssektorn som väl fungerande exempel och vill avsätta ett visst belopp för att stimulera ytterligare sådan samverkan. Regeringen vill också utreda hur liknande samverkansmodeller kan utvecklas inom nya branscher. Den vill även satsa vissa medel för att stimulera kvinnors och mäns företagande år under ett antal år framöver.

Vuxenutbildning

Regeringen aviserar en fortsatt satsning på inom komux/yrkesvux. Yrkesvux är en statsbidragsfinansierad form av gymnasial yrkesutbildning för vuxna. Enligt tidigare budgetproposition skulle dessa platser, som med varierande omfattning funnits sedan år 2009, i princip upphöra från och med 2015. Regeringen vill nu satsa 10 000 årselevplatser för yrkesvux för de kommande åren. Det framgår även att detta är avsett som en permanent insats.

Utöver detta kan studier inom gymnasial vuxenutbildning och folkhögskola bedrivas inom ramen för ett utbildningskontrakt. Sådana insatser är avsedda för ungdomar som inte fullföljt gymnasieskolan samt är arbetslösa. Studierna skall, inom ramen för kontraktet, kunna kombineras med praktik eller jobb på deltid. För denna insats avsätts ytterligare 3 675 årselevplatser inom yrkesvux. Sammanlagt kommer alltså 13 675 årselevplatser att finnas disponibla för komvux/yrkesvux under kommande år.

Vad gäller den redan pågående satsningen på lärlingsvux aviserar regeringen att den satsningen – i enlighet med tidigare budgetproposition – omfattar 2 000 årselevplatser.

Regeringens förslag innebär också en utökning av antalet platser vad gäller Yrkeshögskolan med 2000 årselevplatser år 2015 och ytterligare lika många följande år. Detta ska ses mot bakgrund av att dessa utbildningar ofta är tvååriga. Även inom folkbildningen sker en ökning av utbildningsplatserna inom allmän kurs.

SKL har i skrivelser till regeringen framhållit det angelägna behovet av en fortsatt nationell satsning inom yrkesvux efter 2014 i syfte att undanröja de obalanser som finns på arbetsmarknaden såväl i områden med betydande tillväxt som regioner med varsel och arbetslöshetsproblem. Till följd av stort tryck på flyktingmottagandet finns det behov av yrkesutbildning för dem som efter sfi och grundläggande vuxenutbildning är behov av yrkeutbildning för att komma in på arbetsmarknaden. Förbundet finner det därför mycket positivt med en satsning på yr-

kesvux. Vi ställer oss också positiva till den föreslagna utökningen av antalet utbildningsplatser inom yrkeshögskolan och folkhögskolan.

Gymnasiereformen 2011

Regeringens bedömning är att den beräknade besparingen inte behöver göras för år 2015. Däremot kvarstår besparingen för åren 2016 och framåt på 470 miljoner kronor per år.

Förbundet kommer därför att fortsätta att följa utfallet av reformen för att borga för att några statliga indragningar inte genomförs utifrån osäkra antaganden. Hur sparbetinet för år 2016 är beräknat framgår inte.

Frågor om Barn och utbildning kan ställas till Mats Söderberg tfn 08-452 79 42, J. Henrik Bergström tfn 08-452 79 47, Eva-Lena Arefäll tfn 08-452 79 45, Kristina Cunningham tfn 08-452 79 14, avdelningen för lärande och arbetsmarknad.

Funktionshinderområdet

Liten höjning av timersättningen

Nivån på ersättningen för personlig assistans enligt SFB 2015 anges i budgeten till 284 kr/tim. Detta är en uppräkningsnivå med 1,4 procent jämfört med årets nivå. Den låga uppräkningsnivån som inte motsvarar beräknade kostnadsökningar för verksamheten motiveras med att de övriga kostnaderna i kalkylen för assistansersättningen är för högt beräknade i förhållande till Försäkringskassans allmänna råd. Vad gäller förslaget från assistansersättningsutredningen om att kommunernas kostnader för sjuklöner hos privata assistansanordnare ska läggas in i schablonen lämnas inget besked om i budgetpropositionen. Förslagen från utredningen bereds fortfarande i Regeringskansliet.

Det är mycket angeläget att den dyra och krångliga ordningen med ett kommunalt ansvar för privata företags sjuklönekostnader ändras.

Frågor om Funktionshinderområdet kan ställas till Henrik Gouali tfn 08-452 77 95, avdelningen för vård och omsorg.

Individ- och familjeomsorg

Färre får ekonomiskt bistånd

Utbetalningarna av ekonomiskt bistånd ökade mellan 2012 och 2013 med två procent i fasta priser och uppgick till 10,8 miljarder kronor. Antalet personer som någon gång under 2013 tagit emot ekonomiskt bistånd ökade med 3 procent och uppgick till cirka 411 500. Unga är överrepresenterade bland dem som får sin försörjning genom ekonomiskt bistånd. Bland de unga 18–24 år hade 8 procent ekonomiskt bistånd någon gång under 2013. Under 2013 ökade antalet barn som levde i hushåll med ekonomiskt bistånd med cirka 8 800 och uppgick till 140 000 barn.

Regeringen gör bedömningen att antalet personer med ekonomiska bistånd minskar. Från 102 000 helårsekvivalenter¹ år 2013 till 86 000 helårsekvivalenter år 2018.

Förändringar som påverkar det ekonomiska biståndet

Regeringen föreslår också en del förändringar som påverkar det ekonomiska biståndet tex:

- Sjuk- och aktivitetsersättningen höjs från 64 till 64,7 procent av antagandeinkomsten, motsvarande 300 miljoner per år
- Taket i arbetslöshetsförsäkringen höjs till 910 kr/dag under de första 100 dagarna och därefter 760 kr/dag
- Underhållsstödet höjs med 300 kr/månad
- Höjd grundnivå i föräldrapenningen från 225 till 250 kr/dag

EU:s fond för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt

Som ett led i att bidra till EU2020-målet om fattigdomsminskning ska fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt i Sverige användas till att stödja åtgärder för social delaktighet och att de personer som har det sämst ställt integreras i samhället. Ett program har överlämnats till Europeiska kommissionen och beslut väntas under slutet av 2014.

SKL arbetar aktivt med frågan om utsatta EU medborgare. Ett mål är att tillsammans med regeringen skapa en bred handlingsplan som också innehåller ett internationellt stöd till hemländerna.

Frågor om Ekonomiskt bistånd kan ställas till Leif Klingensjö tfn 08-452 78 51, avdelningen för lärande och arbetsmarknad.

Fritidspengen avskaffas och riksnormen höjs

Den 1 juli 2014 infördes en fritidspeng till barn i hushåll som har och har haft försörjningsstöd under minst sex månader den senaste tolv månadersperioden.

Enligt regeringens mening är den utformning som fritidspengen har inte förenlig med socialtjänstens intentioner om den enskildes ansvar, självbestämmande och integritet. I stället bör de medel som avsatts för fritidspengen användas för en förstärkning av det ekonomiska biståndet och därmed på ett bättre sätt ge barn i de mest ekonomiskt utsatta familjerna möjlighet till fritidsaktiviteter.

Regeringen föreslår därför att fritidspengen ska avskaffas fr.o.m. den 1 januari 2015. I stället föreslås att medel som avsatts för fritidspengen användas för en förstärkning av det ekonomiska biståndet genom en höjning av barndelen i riksnormen för barn 7–18 år. Därmed ges barn i de mest ekonomiskt utsatta familjerna på ett bättre sätt möjlighet till fritidsaktiviteter. Kommunerna kompenseras genom att det generella statsbidraget höjs.

¹ Helårspersoner i åldrarna 20–64 som försörjs genom sociala ersättningar och bidrag, såsom sjukpenning, sjuk- och aktivitetsersättning (tidigare kallat förtidspension), ersättning vid arbetslöshet och ekonomiskt bistånd.

Frågor om Fritidspeng kan ställas till Birgitta Hällegårdh tfn 08-452 76 59, avdelningen för lärande och arbetsmarknad.

Kvinnofrid

Mäns våld

Regeringen skriver i budgetpropositionen att arbetet med att förebygga och motverka våld och andra former av övergrepp mot kvinnor har hög prioritet i regeringens jämställdhetsarbete. Mäns fysiska, sexuella och psykiska våld mot kvinnor är ett allvarligt hinder för jämställdhet och kvinnors fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter.

Länsstyrelserna och mäns våld

Regeringen avser att fortsätta stödja länsstyrelsernas arbete med att motverka mäns våld mot kvinnor, att barn bevittnar våld, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel samt att unga blir gifta mot sin vilja. Regeringen menar att det fortsatta stödet bör tydligare inriktas mot förebyggande insatser och situationen för unga kvinnor och män bör uppmärksammas. Länsstyrelserna får 50 miljoner per år för att förbättra samordning och samverkan.

Kvinnojourerna

Regeringen avser att från och med 2015 årligen avsätta 100 miljoner kronor i verksamhetsstöd för att stärka de ideella kvinnojourernas arbete. Stödet ska bidra till ökad långsiktighet och bättre planeringsförutsättningar för de aktuella kvinnojourerna. Regeringen avser att se över konstruktionen av stödet till de ideella kvinnojourerna.

Frågor om Kvinnofrid kan ställas till Berit Jernberg, tfn 08-452 75 91, avdelningen för vård och omsorg.

Flyktingmottagande och integration på arbetsmarknaden

Anslagen för statliga ersättningar till kommuner och landsting avseende insatser till asylsökande och nyanlända inom flyktingmottagandet utökas kraftigt. Ökningen är enbart kopplad till ökade volymer i asyl- och flyktingmottagandet och gällande regelverk och ersättningsnivåer.

År 2014 utökades anslagen för s.k. §37-medel som avser ersättning till kommuner och kommunalförbund för insatser som syftar till att skapa beredskap och tillräcklig mottagningskapacitet i flyktingmottagandet samt för att stärka samarbetet med civila samhället. En sådan utökning föreslås inte för 2015.

Under 2014 beslutade regeringen om en statlig ersättning till kommuner för sfi till nyanlända med uppehållstillstånd som bor i Migrationsverkets anläggningsboenden. Regeringen anslår i budgetpropositionen för 2015 medel för att finansiera ersättningen med 50 miljoner årligen under 2015–2017. Många kommuner och SKL har under 2014 påtalat för regeringen att den nya ersättningen inte finansierar kommunernas åtagande. Regeringen aviserar dock ingen förändring av ersättningens utformning inför 2015.

Regeringen aviserar däremot, utan att ange tidsplan eller förändrade anslag:

- En översyn hur boendeplaneringen inom asylmottagandet kan förbättras och särskilt möjligheten för Migrationsverket att anordna boende i egen regi.
- En översyn av myndighetsorganisationen vid mottagandet av nyanlända som ska leda till förslag som ger ett långsiktigt hållbart och flexibelt system för mottagande av asylsökande och nyanlända. Förslagen ska enligt regeringen också säkerställa att kommunernas mottagande av nyanlända invandrare motsvarar behovet och förbättrade planeringsförutsättningar för kommunal verksamhet.
- En översyn av nyanländas flyktingars rätt till etableringslots i syfte att den ska behövsprövas från år 2016 för att senare helt avskaffas.
- Behov av att göra en översyn av den statliga ersättningen för kommunernas boendekostnader för ensamkommande barn.
- Att införa ett sammanhållet, nationellt och permanent system för validering.
- Att kommunernas möjligheter att erbjuda etableringsinsatser till nyanlända behöver utvecklas, liksom formerna för samverkan kring etableringsinsatser mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna.

Frågor om ersättning till Flyktingmottagningen kan ställas till Karin Perols tfn 08-452 76 82, avdelningen för lärande och arbetsmarknad.

Äldreomsorg

Långsiktig kvalitetsplan för äldreomsorgen

Nya mål och en ny inriktning för äldrepolitiken kommer att utvecklas under 2015. Detta ska ske inom ramen för framtagandet av en Nationell kvalitetsplan.

Stärkt bemanning i omsorgen

Regeringen avsätter 2 miljarder kronor per år 2015–2018 för en satsning på stärkt bemanning. Hur satsningen ska genomföras och följas upp är idag inte känt.

Samtidigt upphör satsningar motvarande 1,3 miljarder, bl.a. mest sjuka äldre, stöd till e-hälsa, evidensbaserad praktik och regionala stödstrukturer

Driftstödet till bemanning avser 2015–2018, därefter finns ingen finansiering.

Höjt avgiftstak för avgifter för äldre- och handikappomsorg

Regeringen avser att i särskild proposition under hösten föreslå att takbeloppen i högkostnadsskyddet inom äldreomsorgen höjs fr.o.m. den 1 juli 2015. Regeringens avsikt är att de båda takbeloppen avseende hemtjänst och dagverksamhet respektive del av flerbäddsrum i särskilt boende höjs med 224 kronor per månad.

Anslaget Kommunalekonomisk utjämning minskas i och med det med 75 miljoner kronor 2015. Från och med 2016 beräknas anslaget minskas med 150 miljoner per år.

Bostadstillägg för pensionärer

Bostadstillägg beräknas från den 1 juli 2015 lämnas med 95 procent av bostadskostnaden upp till bostadskostnadstaket på 5 000 kronor. Bostadskostnadstaket lämnas oförändrat. Vid beräkning av äldreförsörjningsstöd och beräkning av sär-

skilt bostadstillägg för pensionärer bör gränsen för den skäligen levnadsnivån höjas i motsvarande grad.

Frågor om området Äldreomsorg kan ställas till Greger Bengtsson, tfn 08-452 75 19, avdelningen för vård och omsorg.

Kultur och fritid

Anslaget regional kulturverksamhet sänks med 19 miljoner kronor 2015.

Detta kan tolkas som att kultursamverkansmodellen inte prioriterats och att regeringen istället för att fortsätta processen för att stärka de lokala och regionala behoven och utmaningarna utifrån regionala prioriteringar väljer att lägga en spretig budget där man istället kan komma att vilja detaljstyra kommunerna.

Ett exempel på ovan är givetvis den nationella strategin på kulturskoleområdet och de 100 miljoner som man avsatt årligen. Här vill man styra en frivillig kommunal verksamhet och man hamnar då mitt i lokala budgetprocesser och påverkar lokala prioriteringar. Väl värt att tänka på är att kommunerna lägger cirka 2,5 miljarder kronor på sina kulturskolor sett i relation till de 100 miljoner som staten avsätter.

Frågor om Kultur och fritid kan ställas till Nils-Olof Zethrin tfn 08-452 79 96, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Miljö och energi

Ökat anslag för förorenade områden

En ökning med 200 miljoner kronor för sanering/återställning av förorenade områden är bra för kommunerna. Regeringen kommer att prioritera arbetet med minskade klimatutsläpp, en giftfri miljö, förstärkt biologisk mångfald och bättre havsmiljö.

Regeringen anser att åtgärdsarbetet har stor betydelse för att nå vattenrelaterade miljö kvalitetsmål och att det i genomförandet av åtgärdsprogrammen behövs ett brett engagemang från berörda myndigheter, länsstyrelser och kommuner. De satsningar som genomförs inom ramen för Lokala vattenvårdsprojekt (LOVA) är därför en viktig del av åtgärdsarbetet. LOVA-bidraget permanentades 2014 med 75 miljoner kronor årligen.

Klimatinvesteringar i kommuner och regioner

Nytt stöd till klimatinvesteringar i kommuner och regioner. Anslaget är nytt. Bidraget ska gå till de åtgärder där investerade medel ger störst klimateffekt.

Förslaget innebär 200 miljoner kronor 2015 och 600 miljoner per år fr.o.m. 2016. Regeringen avser utarbeta en ny förordning för att möjliggöra detta. Statsstödsprövning ska genomföras. Anslaget föreslås få användas för klimatinvesteringar i kommuner och regioner. Anslaget får även användas för utgifter för myndigheters arbete för detta ändamål.

Hållbara städer

Regeringen föreslår att 80 miljoner anvisas för Hållbara städer för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 2,5 miljoner, 4,5 miljoner respektive 0 kro-

nor. Anslaget får användas för utgifter för att stödja utvecklingen av hållbara städer. Stödet avser ny och ombyggnadsåtgärder inom en särskild stadsdel, ett särskilt bostadsområde eller kvarter som bidrar till integrerade lösningar för hållbar stadsutveckling. Anslaget får användas för utgifter för administration och utvärdering.

Planering och byggande

Regeringen sätter upp ett mål för bostadsbyggandet som innebär att 250 000 bostäder ska byggas till och med 2020. Som ett led i detta ska förutsättningarna ses över för att stärka kreditgivningen för nybyggnation samt skapa incitament både för byggandet av små energieffektiva hyresrätter eller studentlägenheter och för de kommuner som står för ett ökat bostadsbyggande.

Stöd till renoveringar av flerbostadshus i miljonprogramsområdena föreslås åt ”Energieffektivisering av bostäder”. Satsning är ett stöd för renoveringar av flerbostadshus i miljonprogramsområdena som bl.a. bidrar till energieffektivisering. Upprustningen av miljonprogrammets byggnader ska skapa möjligheter att ta ett helhetsgrepp på hela bostadsområden och stärka kopplingarna till den omkringliggande stadsregionen. Regeringen föreslår att 200 miljoner kronor anvisas under 2015. För perioden 2016–2018 anslås 500 miljoner per år.

Regeringen ser det som angeläget att riksintressesystemet är ändamålsenligt utformat och enkelt att tillämpa i den kommunala planeringen och vid tillståndsprövningen.

Pågående utredningar m.m. inom området redovisas i propositionen och regeringen håller öppet gällande vilka eventuella förslag de kan leda till.

Trygghet och säkerhet

Budgeten pekar på stärkt och utvecklad samverkan mellan polis och kommun. Målet är där att polisen ska ha samverkansöverenskommelser med alla 290 kommuner.

I budgeten är det en tydlig förskjutning av medel från krisberedskap till försvaret och inom krisberedskapsområdet sker en förskjutning från utveckling och för-
mågeförstärkning till att tillföra medel till statliga myndigheter och verksamheter (KBV, alarmeringsavtalet med SOS Alarm och långtidslagring av läkemedel).

Det sker en omfördelning inom utgiftsområdet så att 150 miljoner kronor öronmärks för kommunernas förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor (klimatanpassning).

Det är tydligt angivet att dessa pengar ska tillfalla kommunerna och SKL förutsätter att det skapas ett system som möjliggör en bra och rättvis fördelning av dessa pengar och att de oavkortat tillfaller kommunerna så som det är angivet.

Stort fokus läggs på utveckling inom civilt försvar och samhällets förmåga att stödja Försvarmakten under höjd beredskap. Dock tillförs inga medel för detta arbete utan det ska ske inom befintliga ramar på alla nivåer i samhället. Även här ser vi en risk för resursförskjutning från det ordinarie krisberedskapsarbetet som kan påverka medlemmarna.

Frågor om Miljö och energi kan ställas till Ann-Sofie Eriksson tfn 08-452 78 63 och för Trygghet och säkerhet till Markus Planmo tfn 08-452 79 65, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Samhällsplanering och bostadsbyggande

Satsning på skollokaler

Många skollokaler runtom i landet erbjuder en undermålig arbetsmiljö, och utan att vara anpassade till kunskapen om hur inläring bäst stimuleras. En god arbetsmiljö för elever och lärare är en viktig förutsättning för att alla elever ska nå kunskapskraven i skolan. Mot denna bakgrund vill regeringen vidta åtgärder för att påskynda renoeringen av skollokaler. Åtgärderna avser att resultera i arbetsmiljöeffekter eller energibesparingar. Regeringen föreslår att 100 miljoner för år 2015 och 300 miljoner 2016–2018. (Se även avsnittet ”Barn och utbildning”).

Kollektivtrafiksatsning

En särskild kollektivtrafiksatsning föreslås med 500 miljoner kronor per år till insatser för förbättrade stadsmiljöer 2015–2018 i form av statlig medfinansiering till lokala och regionala investeringar i kollektivtrafik i tätort. Fler svenska städer behöver förbättra sin kollektivtrafik bl.a. i syfte att minska klimatutsläppen. Staten ska genom stadsmiljöavtal stimulera hållbara transporter i städer.

Järnvägsinfrastruktur

I denna proposition föreslår regeringen att medlen till drift och underhåll i järnvägsinfrastrukturen ökas med 1,24 miljarder kronor per år 2015–2018. Såväl det nationella järnvägsnätet som den regionala spårtrafiken ska förbättras och byggas ut. Den successiva ökningen av anslagsmedel härrörs till aviserade infrastruktur-satsningar samt ytterligare 7 miljarder i denna proposition till underhåll av järnvägar och cykelinfrastruktur. I syfte att förtydliga att anslaget även får användas för statsbidrag för cykelvägar har detta lagts in i ändamålsbeskrivningen.

Jämställda offentliga rum

I många tätorter finns miljöer som är utformade så att människor känner sig otrygga och ovälkomna. Framförallt drabbar detta kvinnor och flickor som begränsas i sin vardag när deras möjligheter att röra sig fritt utomhus inskränks. Både kvinnor och män, flickor och pojkar, ska kunna röra sig fritt i det offentliga rummet. Mot denna bakgrund anser regeringen att det är angeläget att vidta åtgärder för att främja jämställda offentliga rum. Regeringen föreslår att 16 miljoner kronor anvisas under 2015 och för 2016 beräknas anslaget till 11 miljoner.

Frågor om Samhällsplanering och bostadsbyggande kan ställas till Magnus Kristiansson tfn 08-452 79 33, Sara Rhudin tfn 08-452 75 24, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad samt Anna Ulveson tfn 08-452 74 67, avdelningen för vård och omsorg.

Arbetsgivarfrågor

Lönebildning

Regeringen framhåller att en väl fungerande lönebildning kännetecknas av att mål som hög sysselsättning, prisstabilitet, konkurrenskraft och god reallönetillväxt blir möjliga att förena. Det är också viktigt att lönebildningen leder till att skillnaden mellan kvinnors och mäns löner minskar.

Parternas ansvar för lönebildningen är en grundpelare i den svenska modellen. Överenskommelser i förhandlingar mellan parterna ger legitimitet och stabilitet som är en förutsättning för arbetsfred och en god konkurrenskraft. Regeringen konstaterar att utgångspunkten i den svenska lönebildningsmodellen där den internationellt konkurrensutsatta sektorn ska vara löneledande, i närmare två decennier har bidragit till en varaktig reallönetillväxt. Regeringens avsikt är att denna positiva utveckling ska fortsätta.

Regeringen konstaterar att flera av de kriterier som kännetecknar en god lönebildning uppfylldes under 2013. I genomsnitt ökade reallönerna med 2,5 %, sysselsättningen ökade med närmare 50 000 personer och avtalsrörelsen kunde genomföras med få strejker vilket medförde att få arbetsdagar gick förlorade under året.

Sammantaget förväntas den totala löneökningstakten för hela ekonomin bli dämpad både 2014 och 2015 (strax under 3 % per år). Därefter bedöms löneökningstakten stiga 2016–2018 (till 3,3–3,5 % per år) på grund av ett förbättrat konjunkturläge. En högre inflation förväntas samtidigt bidra till en något dämpad ökningstakt av reallönerna.

Regeringens prognoser över löneökningstakten 2016–2018 är desamma oavsett sektor på arbetsmarknaden. Samtidigt framhåller regeringen att man som en del i den nationella samlings för läraryrket, i samband med avtalsrörelsen 2016 avser föra en dialog med parterna som möjliggör att lärarnas löner höjs. Under förutsättning att parterna tar ansvar för att påtagligt prioritera höjda lärarlöner avser regeringen tillföra resurser motsvarande 3 miljarder kronor på årsbasis.

Frågor om Lönebildning besvaras av Lena Schaller tfn 08-452 75 63 och Pia Murphy tfn 08-452 79 38, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Arbetsrätt

Utstationeringslagen

Regeringen vill arbeta på flera fronter för att stärka och utveckla den svenska arbetsmarknadsmodellen, både nationellt och inom EU-arbetet. Kollektivavtalens ställning måste värnas. Svenska löner och villkor ska gälla för alla som arbetar i Sverige. Det är viktigt att lagstiftningen utformas så att den främjar tillämpningen av sådana villkor som arbetsmarknadens parter kommit överens om i kollektivavtal. Mot denna bakgrund anser regeringen att det är viktigt att se över och skärpa utstationeringslagen.

Fördragsändring (sociala protokoll)

Sverige ska vara en konstruktiv medlem av EU. Frågor om fler jobb och ordning och reda på arbetsmarknaden är här av särskilt intresse. Principen bör vara lika lön för lika arbete enligt lagar och kollektivavtal i arbetslandet. Regeringen kommer

att påbörja ett arbete för att åstadkomma en förändring av EU:s fördrag för att främja en sådan utveckling.

Visstidsanställningar

Lagstiftningen ska också skapa förutsägbarhet och trygghet. Samtidigt som lagstiftningen under senare år försvagats, särskilt beträffande visstidsanställningar, har utvecklingen på arbetsmarknaden skapat en ökad otrygghet för vissa grupper. Regeringen avser därför att återkomma med förslag som förhindrar att visstidsanställningar staplas på varandra under lång tid.

ILO

Regeringen har för avsikt att ratificera ILO-konvention 94. Ett arbete kommer att påbörjas i detta syfte. (ILO-konventionen nr. 94 rör arbetsklausuler vid offentlig upphandling och ålägger offentliga arbetsgivare att ställa krav på kollektivavtalsenliga villkor vid upphandling.)

Diskriminering

Statens roll är att skapa förutsättningar för en väl fungerande lönebildning. Centrala delar i detta är regelverket för medling vid tvister på arbetsmarknaden och att bistå med verktyg för att motarbeta osakliga löneskillnader. Regeringen avser att återkomma med en proposition gällande förändringar i diskrimineringslagen angående bl.a. lönekartläggning.

Reglerna i diskrimineringslagen (2008:567) med avseende på aktiva åtgärder bör ändras. Regeringens ambition är att aktiva åtgärder ska utökas till att gälla samtliga diskrimineringsgrunder och reglerna om lönekartläggning och handlingsplan för jämställda löner bör ändras för att i denna del uppfylla riksdagens tillkännagivande från 2013. (Riksdagens tillkännagivande om att ändra reglerna för lönekartläggning och handlingsplaner för jämställda löner [bet. 2012/13:AU10 och rskr. 2012/13:260] innehåller bl.a. att arbetet med aktiva åtgärder bör utvidgas till att omfatta samtliga diskrimineringsgrunder på arbetslivs- och utbildningsområdena och att lönekartläggningar ska göras varje år.)

Frågor om Arbeträtt besvaras av Tomas Björck tfn 08-452 78 38 eller Malin Looberger tfn 08-452 78 58, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Arbetsmarknad

Regeringens arbetsmarknadspolitik

Regeringens övergripande politiska prioritering är full sysselsättning och särskilt prioriteras åtgärder gentemot ungdomsarbetslösheten, långtidsarbetslösheten och matchningsgapet på arbetsmarknaden. Sverige ska ha lägst arbetslöshet i Europa år 2020.

Långtidsarbetslösheten har ökat och situationen för de grupper som redan före finanskrisen hade en svag förankring på den svenska arbetsmarknaden har försvårats ytterligare. Till dessa räknas bland annat ungdomar, lågutbildade personer, personer med funktionsnedsättning och personer som är födda utanför Europa.

Arbetsförmedlingen förväntas öka sökintensiteten hos de arbetssökande och arbeta för att förbättra matchningen mellan arbetssökandes kompetens och arbetsgi-

varnas kompetenskrav. Arbetsmarknadspolitiska insatser ska främst riktas till de med störst behov, vilket anses vara de långtidsarbetslösa. Åtgärder bör även vidtas tidigt i en arbetslöshetsperiod. Särskilda resurser kommer riktas till personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Yrkesintroduktionsavtal

Sedan starten i januari 2014 fram till sista juni har totalt 188 ansökningar om yrkesintroduktionsavtal inkommit till Arbetsförmedlingen, varav 153 av dessa har beviljats och 35 avslagits. Män utgör en majoritet av de som har fått yrkesintroduktionsanställningar i och med att det har skapats fler anställningar i traditionellt mansdominerade yrken. Yrkesintroduktionsanställningar är ett långsiktigt arbete och de relativt få antalet ansökningar kan delvis förklaras med att arbetsgivarna haft bristande kännedom om stödet, krav i vissa avtal om deltagares ålder och krav på utbildning samt att arbetsmarknadens parter fortsatt söker effektiva modeller för dessa anställningar. Regeringen kommer tillsammans med arbetsmarknadens parter se över hur anställningarna kan utvecklas.

90-dagargaranti införs

Från 2015 införs stegvis en 90-dagarsgaranti som ska gälla alla arbetslösa ungdomar och ska garantera ett jobberbjudande, en insats som leder till jobb eller en utbildning. Arbetsförmedlingen har fått i uppdrag att förbereda införandet av garantin.

Utbildningskontrakt

Som en viktig del av garantin avser regeringen att införa utbildningskontrakt för unga arbetslösa som inte har fullföljt sin gymnasieutbildning. Studier bör kunna bedrivas vid kommunal vuxenutbildning och folkhögskola och en viktig målsättning bör vara att studierna, om behov finns, ska kunna kombineras med praktik eller jobb på deltid. Som ett led i införandet av utbildningskontrakt bör de möjligheter som finns i dag för arbetslösa ungdomar 20–24 år att under vissa förutsättningar få den högre bidragsnivån inom studiemedlen, finnas kvar och framöver anpassas till hur garantin utformas. Regeringen avser också att förlänga möjligheten till studiemotiverande kurs på folkhögskola.

Traineejobb

Stöd för traineejobb för arbetslösa ungdomar som har behov av det, är en annan viktig del i garantin för ungdomar och införs inom vissa delar av välfärdssektorn. Traineejobben ska vara fullt subventionerade anställningar och ska bestå av både arbete och utbildning. Utgångspunkten är att traineejobben ska bestå av 75 procent arbete och 25 procent utbildning och baseras på yrkesintroduktionsavtal. Subventionen ska kunna ges under maximalt ett år. Planen är att erbjuda 3200 platser under 2015, 9000 platser 2016 och innan mandatperiodens slut ska 32 000 platser kunna erbjudas. Inom ramen för 90-garantin ska det även finnas möjlighet att kombinera utbildning med traineejobb eller praktik.

Ungdomsarbetslöshet

Kommunerna förväntas engagera sig och spela en huvudroll i åtgärderna mot ungdomsarbetslösheten. Kommunerna står inför en omfattande generationsväxling och regeringen ser det som angeläget att staten bidrar i denna process, bland annat

genom att inleda samtal om utformning, förbättringar och genomförande av både nuvarande och föreslagna åtgärder tillsammans med kommunerna och berörda parter på arbetsmarknaden. Till följd av dessa samtal förväntas det ske aktiviteter i samverkan. Regeringen föreslår resurser för sådana aktiviteter.

FAS 3 blir ”Extratjänster”

Sysselsättningsfasen (fas 3) inom jobb- och utvecklingsgarantin ska avvecklas. År 2015 tas viktiga steg för att avveckla fas 3 genom att extratjänster införs i delar av välfärden. Med kollektivavtalsenlig lön ska de individer som erhåller en extratjänst kunna utföra välbehövda uppgifter och förstärka de verksamheter som de får arbete inom. Arbetsgivaren ska kunna få ett ekonomiskt stöd motsvarande hela lönen. Utgångspunkten är att anställningen ska omfatta 75 procent av heltid. På resterande tid förväntas individen söka arbete eller studera. Genom att öka personaltätheten i välfärdssektorn och i samband med det också ta till vara kompetensen hos befintlig personal kan det skapas värde i samhället genom att kvaliteten i verksamheten höjs. Också vad gäller extratjänsterna avser regeringen att föra samtal med kommunsektorn och berörda parter på arbetsmarknaden. För 2015 beräknas 4400 platser att erbjudas och för 2016 ska 24 000 platser. Vid sidan av extratjänster ska tidigare deltagare i fas 3 också ges möjlighet att börja studera eller få intensifierade förmedlingsinsatser.

Det bör vara möjligt för deltagare i fas 3 att studera på kortare kurser (upp till ett år) vid kommunal vuxenutbildning, högskolan och yrkeshögskolan med bibehållet aktivitetsstöd. En förutsättning är att de formella behörighetskraven är uppfyllda och att antagning sker i konkurrens med andra behöriga sökanden.

Regeringen avser att sänka bidraget för anordnare av sysselsättningsplatser. Ingångna avtal kommer dock att gälla avtalstiden ut. Sänkningen av anordnarbidraget bedöms minska riskerna för övervinster.

I det fall avvecklingen av fas 3 skulle visa sig fortskrida alltför långsamt är regeringen beredd att återkomma med ytterligare åtgärder.

Personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

Många av dem som i dag är långtidsarbetslösa eller står utanför arbetsmarknaden har nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionsnedsättning eller ohälsa. Även personer som har jobb och drabbas av sådan ohälsa eller funktionsnedsättning löper risk för försvagad anknytning till arbetsmarknaden. Regeringen avser därför att se över förutsättningarna för att förstärka möjligheterna till arbete och sysselsättning utifrån bl.a. FunkA-utredningens förslag (SOU 2012:92) och den danska modellen med ”fleksjobb”.

Nystartsjobb

Regeringen avser att införa ett tak på 22 000 kronor för den bidragsgrundande lönekostnaden i nystartsjobb. Medel som i dag används för att subventionera förhållandevis höga löner bedöms kunna användas mer effektivt för andra ändamål. Syftet är också att motverka fusk och ett icke avsett nyttjande. Förslaget ligger i linje med utredningsbetänkandet ”Det ska vara lätt att göra rätt” (SOU 2014:16).

Arbetslöshetsförsäkringen

Regeringen föreslår att den inkomstrelaterade ersättningen höjs så att den som har en månadsinkomst på 25 000 kronor får 80 procent av sin inkomst de första 100 dagarna. Den högsta dagpenningen skulle därmed uppgå till 910 kronor dag 1–100. Därefter sker en avtrappning till 760 kronor per dag. Höjningarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2015 och omfattar även den högsta ersättning som lämnas i form av aktivitetsstöd till personer som deltar i arbetsmarknadspolitiska program.

Vidare föreslås att grundbeloppet i försäkringen höjs från den 1 maj 2015 från 320 till 350 kronor per dag. Regeringen avser i ett andra steg att höja grundbeloppet till 365 kronor per dag från den 1 januari 2016. Därmed höjs grundbeloppet med totalt 45 kronor.

Avveckling av flyttbidrag

Flyttningsbidragen avvecklas under 2015. Detta kommer bidra till genomförandet av de reformer som föreslås.

Frågor om Arbetsmarknad besvaras av Phia Moberg tfn 08-452 76 28, Sandra Bergendorff tfn 08-452 76 20 eller Fredrik Nilsson tfn 08-452 75 28, avdelningen för arbetsgivarpolitik samt av Thor Hatlevoll tfn 08-452 79 69, Vivi Libietis tfn 08-452 78 20, Åsa Karlsson tfn 08-452 78 25, avdelningen för lärande och arbetsmarknad.

Socialförsäkring

Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Under senare år har antalet nya sjukfall där sjukpenning beviljas ökat och det finns även en tendens till att sjukskrivningarna blivit längre. Regeringens bedömning är därför att målet om en låg och stabil nivå för sjukfrånvaron ännu inte är uppfyllt.

Det är de psykiska diagnoserna som ökar mest och dessa sjukskrivningar blir ofta längre än andra sjukfall. Yrken som innebär nära kontakt med brukare av olika typer av välfärdstjänster eller andra personliga tjänster, s.k. kontaktyrken, innebär en större risk för både kvinnor och män att bli sjukskrivna på grund av en psykisk diagnos. Kvinnors sjukfrånvaro är betydligt högre än mäns och detta behöver uppmärksammas och analyseras.

Mål för utgiftsområdet

Regeringen vill göra sjukförsäkringen mer human och förutsägbar. Arbetslinjen ska gälla och människor ska få rehabilitering och stöd till omställning när det behövs för att arbetsförmågan ska tas tillvara.

Regeringen anser att nuvarande mål för sjukförsäkringen med en långsiktigt stabil och låg nivå för sjukfrånvaron bör ligga fast.

Avskaffad tidsgräns och höjd ersättning

Som ett första steg i en mer human sjukförsäkring kommer ett förslag om att avskaffa den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen att remitteras under hösten 2014.

Förebyggande insatser, rehabilitering och omställning

Regeringen kommer att inleda samtal med arbetsmarknadens parter om hur sjukfrånvaro ska kunna förebyggas samt hur ett användbart stöd för rehabilitering och omställning bör utformas.

Ersättning för höga sjuklönekostnader

Regeringen föreslår att det nuvarande högkostnadsskyddet för sjuklönekostnader ersätts av en ny differentierad ersättning där hänsyn tas till företagens storlek. Det är särskilt de små företagen med höga sjuklönekostnader som ska avlastas denna kostnad. Förslaget innebär att en arbetsgivare vars kostnader för sjuklön överstiger en viss del av arbetsgivarens totala lönekostnader kan få ersättning med högst 250 000 kronor för den överskjutande delen enligt en differentieringsmodell relaterad till företagets storlek. Ersättningen föreslås hanteras genom kreditering av arbetsgivarens skattekonto. Förslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Förslag om ändringar gällande antagandeinkomst för sjuk- och aktivitetsersättning

Regeringen anser att det är viktigt att den ekonomiska situationen för personer med sjuk- och aktivitetsersättning förbättras. Den inkomstrelaterade sjuk- och aktivitetsersättningen uppgår idag till 64 procent av den försäkrades antagandeinkomst. Regeringen föreslår att procentsatsen istället höjs till 64,7 procent och ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Förslag om höjd sjukpenning vid arbetslöshet

Regeringen anser att den högsta inkomstrelaterade ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen bör uppgå till 910 kronor per dag de första 100 dagarna och därefter till 760 kronor per dag.

Som en följd av de föreslagna höjda beloppen i arbetslöshetsförsäkringen föreslår regeringen att det högsta belopp som ska kunna betalas för hel sjukpenning till den som är arbetslös ska höjas till 543 kronor per dag. Ersättningarna motsvarar därmed varandra eftersom sjukpenning betalas ut för sju dagar per vecka och arbetslöshetsersättning endast för fem dagar.

Frågor om Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning besvaras av Hanna Larsson tfn 08-452 5 07, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Regeringen betonar att pågående arbete med översyn av pensionssystemet ”innebär inte på något vis att systemets grundläggande principer förändras”. Systemet kommer i väsentliga delar att kvarstå när dagens unga går i pension. Som fokusområde utpekade åtgärder som förlänger arbetslivet och leder till fler arbetade timmar. Höjda åldersgränser kan fungera som en signal för behovet av ett längre arbetsliv. Ett längre arbetsliv möjliggör ett bra grundskydd för äldre som inte har kunnat tjäna ihop en egen inkomstgrundad pension.

Regeringen drar slutsatsen att grundskyddet (garantipension, bostadstillägg, äldre-försörjningsstöd, omställningspension, änkepension och särskild efterlevandepension) fungerar väl då en väldigt låg del av befolkningen varit i behov av ekonomiskt bistånd. Kostnaden för grundskyddet förväntas minska med 3 procent

mellan 2014 och 2015 då nya pensionärer som träder in i systemet har betydligt högre pensioner än de som lämnar systemet.

Ett särskilt fokus läggs på skillnader i livsinkomst mellan män och kvinnor. Kvinnor minskar i stor utsträckning sin arbetstid när barnen är små. Obalansen kan påvisas i hur grundskyddet utnyttjas. 2013 beviljades tre gånger fler kvinnor än män garantipension. Av ålderspensionärerna är det 56 procent av kvinnorna som får garantipension i någon utsträckning. Motsvarande siffra för män är 16 procent. Medelbeloppet för bostadstillägg (BTP) är högre för kvinnor och av alla ålderspensionärer med BTP är 75 procent ensamstående kvinnor. Just ensamstående är den grupp som särskilt riskerar att få en låg ekonomisk standard. 18 procent av kvinnor över 85 år kan enligt SCB:s underlag inte klara en oförutsedd engångsutgift på 10 000 kronor.

Prognoser om pensionens storlek ges när avgörande livsval som ger konsekvenser på pensionens storlek redan är gjorda. Då tjänstledighet eller deltidsarbete innebär en lägre livsinkomst och mindre pension som i grunden är individuella beslut måste kunskapen om hur den framtida pensionen påverkas öka som ett led i att minska strukturella skillnader mellan könen. Detta förblir en viktig uppgift för Pensionsmyndigheten.

Förändrade nivåer

Skillnaden i beskattning mellan arbetsinkomster och pension ska avvecklas. Det förhöjda grundavdraget för äldre förstärks så att skillnaden avskaffas helt för inkomster upp till 120 000 kronor. Det förhöjda grundavdraget förstärks för pensionärer med pension upp till 240 000 kronor per år. Regeringen avser att ta ytterligare steg för att minska skillnaden under kommande år.

Ett förbättrat bostadstillägg från och med den 1 juli 2015 ska ge att 95 procent av bostadskostnaden (93 % 2014) täcks upp till taket 5 000 kr. Därtill ska den bidragsgrundade inkomsten höjas till 17,5 procent (15 % 2014) av den sammanlagda förmögenhet som överstiger 100 000 kronor för ogifta och 200 000 kronor för makar.

Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget

Regeringens utgångspunkt är att Pensionsgruppen fortsätter sitt arbete med en översyn av hur pensionssystemet fungerar. Gruppen består av företrädare för de fem partierna som står bakom pensionsöverenskommelsen (S, M, FP, C och KD). Översyn görs av beräknings- och balanseringsregler, AP-fondernas struktur samt av premiepensionssystemets utformning.

Regeringen konstaterar att tjänstepension utgör en allt större andel av pensionärernas totala inkomst. De privata pensionernas andel är däremot fortsatt marginell. Den allmänna pensionen är i genomsnitt högre för män men står för en större andel än kvinnornas totala inkomst.

Kompensationsgraden (pensionens storlek i förhållande till tidigare inkomst) sjunker succesivt då medellivslängden ökar. Ska kompensationsgraden bibehållas måste detta göras genom att arbetslivets längd anpassas efter medellivslängden. Pensionssystemet balanseras så att utgifterna anpassas efter inkomsterna så utvecklingen innebär i sig inget hot mot systemets hållbarhet. Utifrån Pensionsmyndigheten

dighetens beräkningar måste en person född 1955 arbeta till 67 år och den som är född 1970 till 68 år om kompensationen inte ska urholkas.

En justering av balanseringsförloppet föreslås i syfte att nå en mer korrekt beräkning av pensionsrätt vid balansering. Förslaget får små effekter på individnivå.

Frågor om Ekonomisk trygghet vid ålderdom besvaras av Jesper Neuhaus tfn 08-452 79 17, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Arbetsmiljö

Det har skett en ökning av arbetsskador, inklusive psykisk ohälsa, under den senaste fyraårsperioden, främst i de kvinnodominerande sektorerna. Vidare ökar sjuktalet för arbetstagare inom dessa sektorer. För att möta denna utveckling föreslår regeringen ett antal satsningar.

Företagshälsovården

Företagshälsovården är ett viktigt stöd för både arbetsgivare och arbetstagare i det förebyggande arbetsmiljöarbetet för att främja hälsa och underlätta återgång i arbete vid sjukdom. Regeringen ska ta initiativ till att, i samverkan med arbetsmarknadens parter, skapa en effektiv kvalitetssäkrad företagshälsovård som genom kollektivavtal omfattar fler arbetstagare. Det är av stor vikt att företagshälsovården har tillgång till rätt kompetens. För att främja kompetensförsörjningen inom företagshälsovården föreslår regeringen att särskilda medel avsätts. Regeringen återkommer angående utformningen av detta stöd. För att finansiera stöd till företagshälsovårdens kompetensförsörjning föreslår regeringen att anslaget tillförs 2 miljoner kronor 2015 och 10 miljoner från och med 2016.

Arbetsplatsnära stöd

Sedan april 2014 finns ett bidrag riktat till arbetsgivare för köp av arbetsplatsnära stöd för återgång i arbete (förordning [2014:67]). Anslag för 2015 beräknas till 50 miljoner kronor.

Arbetsmiljöpolitik

Regeringen avser att fortsätta satsa för att förebygga den arbetsrelaterade ohälsan. Ett arbete inleds därför i Regeringskansliet kring det moderna arbetslivet för att ta fram en ny strategi för arbetsmiljöpolitiken. Arbetet ska ske i nära samråd med arbetsmarknadens parter. Regeringen föreslår att 12 miljoner kronor anvisas.

Frågor om arbetsmiljö besvaras av Ned Carter, tfn 08-452 76 23 och Pia Gellerstedt tfn 08-452 74 48, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Integration i arbetslivet

Regeringens integrationspolitiska mål är lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla, oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Regeringens främsta prioritet är att alla steg i mottagandet av nyanlända invandrare ska syfta till att hitta ett jobb och menar att målet uppnås främst genom insatser som når ut till hela befolkningen. Det innebär att insatserna och politiken på området svårligen kan överblickas annat än med ett brett perspektiv.

Validering och komplettering av utbildningar

Andelen med ett arbete som kräver eftergymnasial utbildning är lägre bland högutbildade utrikes födda än bland högutbildade inrikes födda. Det gäller speciellt utrikes födda män från länder utanför EU/EFTA. Regeringen anser att det såväl ur den enskildes som ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är viktigt att människor kan omsätta sin utbildning och sina yrkeserfarenheter i ett arbete med rätt kvalifikationsnivå.

Möjligheter att validera och komplettera utbildningar som förvärvats utomlands förbättrar möjligheterna att hitta ett jobb. Regeringen avser därför att införa ett sammanhållet, nationellt och permanent system för validering. Möjligheterna till kompletterande utbildning ska förbättras. Fler personer med avslutad utländsk högskoleutbildning eller annan avslutad eftergymnasial utbildning som motsvarar en utbildning enligt högskolelagen ska få möjligheten att komplettera sin utbildning i Sverige.

Frågor om integration i arbetslivet besvaras av Anders Barane tfn 08-452 74 38 och Örjan Lutz, tfn 08-452 74 82, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Arbetskraftsinvandring

Regeringen betonar att arbetskraftsinvandring är positiv för Sverige och att målet för utgiftsområdet ”är att säkerställa en långsiktigt hållbar migrationspolitik som värnar asylrätten och som inom ramen för den reglerade invandringen underlättar rörlighet över gränser, främjar en behovsstyrd arbetskraftsinvandring och tillvaratar och beaktar migrationens utvecklingseffekter samt fördjupar det europeiska och internationella samarbetet.”

Regeringens bedömning är att Migrationsverkets insatser under året tydligt bidragit till att stärka förutsättningarna för en god rättslig kvalitet i verksamheten och att myndighetens arbete med att stävja missbruk av regelverket gett positiva resultat, bl.a. vad avser missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring.

Regeringen avser emellertid att vidta ytterligare åtgärder i syfte att på lämpligt sätt stärka arbetskraftsinvandrares ställning på arbetsmarknaden genom att utreda möjligheten att göra arbetserbjudandet juridiskt bindande.

Frågor om Arbetskraftsinvandring besvaras av Örjan Lutz tfn 08-452 74 82, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Jämställdhet och diskriminering

Diskriminering

Aktiva åtgärder

Ett förslag bereds inom Regeringskansliet att arbetet med aktiva åtgärder bör utvidgas till att omfatta samtliga diskrimineringsgrunder på arbetslivs- och utbildningsområdena. I förslaget föreslås också att lönekartläggningar ska göras varje år till skillnad mot idag, vart tredje år.

Sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck

Regeringen avser att fullfölja uppdraget till Socialstyrelsen om att främja lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck genom att ge kommuner och landsting möjligheter att ansöka om projektmedel under åren 2015 och 2016.

Jämställdhet

Jämställdhetspolitiken

Regeringen kallar sig ”en feministisk regering där hämmande könsroller och strukturer ska bekämpas”.

Jämställdhetspolitiken genomförs med hjälp av jämställdhetsintegrering och särskilda åtgärder. Regeringen bedömer att ökad tyngdpunkt bör läggas vid att utveckla de långsiktigt strukturella förutsättningarna för genomförandet av jämställdhetspolitiken för att åstadkomma hållbarhet i det förändringsarbete som har bedrivits. Två utredningar som tillsattes under 2014 kommer att lämna förslag om den fortsatta inriktningen; utredningen om en Nationell strategi för att nå målet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra (dir. 2014:25) och utredningen Uppföljning av utvecklingen mot jämställdhet samt jämställdhetspolitikens genomförande och effektivitet (dir. 2014:55). Utredningarna redovisas den 29 maj 2015 respektive augusti 2015.

I syfte att förbättra uppföljningen av de jämställdhetspolitiska målen har Statistiska centralbyrån på den förra regeringens uppdrag utvecklat jämställdhetsstatistiken och indikatorer kopplade till de fyra jämställdhetspolitiska delmålen (IJ2010/2217/JÄM). Resultatet av arbetet har redovisats i departementsskrivelsen Ett uppföljningssystem för jämställdhetspolitiken (Ds 2013:37). Indikatorerna finns tillgängliga och uppdateras två gånger om året på www.scb.se/jamstalldhet.

Ja-delegationen

Delegationen för jämställdhet i arbetslivet har i uppgift att sammanställa och sprida kunskap om hur jämställdhet i arbetslivet kan främjas. Ja-delegationen (dir. 2011:80) ska redovisa sitt uppdrag den 31 maj 2015. Delegationens analyser och förslag kommer att ligga till grund för regeringens framtida överväganden på området.

Heltid norm

Heltid ska enligt regeringen vara norm och deltid ska vara en möjlighet på arbetsmarknaden. För att det ska realiseras menar regeringen att det behövs en bredd av insatser; förbättra särskilt kvinnors arbetsmiljö, kvinnors hälsa och kvinnors villkor i arbetslivet.

Kvinnors arbetsmiljö

Arbetsmiljöverket får ytterligare anslag för regeringsuppdraget kvinnors arbetsmiljö som initierades 2011. Anslaget ökas tillfälligt med 15 miljoner kronor 2015 och 10 miljoner 2016.

Arbetsmiljöforskning

Arbetslivsforskningen måste stärkas. Regeringen föreslår att särskilda medel avsätts under perioden 2015–2018 för att finansiera forskning om kvinnors arbetsmiljöproblem och arbetsrelaterade ohälsa.

Uttag föräldrapenning

Som ett steg mot ett jämställt uttag av föräldrapenning ska en tredje månad reserveras för vardera föräldern inom föräldrapenningen. Vårnadsbidraget avskaffas. Regeringen aviserar att jämställdhetsbonusen avskaffas fr.o.m. 2017.

Frågor om Jämställdhet besvaras av Christin Granberg-Norberg tfn 08-452 76 30, Pia Murphy, tfn 08-452 79 38, avdelningen för arbetsgivarpolitik samt Anna Ulveson tfn 08-452 74 67, avdelningen för vård och omsorg.

Lärарyrket och lärарutbildning

Höja lärарes löner

Regeringen vill ta ytterligare nationellt ansvar för att vända utvecklingen genom att inom ramen för den nationella samlingen föra en dialog med arbetsmarknadens parter och i samband med avtalsrörelsen 2016 tillföra resurser med syftet att lärarnas löner ska höjas. Under förutsättning att parterna tar ansvar för att påtagligt prioritera höjda lärarlöner avser regeringen att tillföra resurser motsvarandes 3 miljarder kronor på årsbasis. En given utgångspunkt är dock att lönesättningen för lärare är en fråga för arbetsmarknadens parter. Lönerna ska därför bestämmas i förhandlingar mellan parterna. Insatsen innebär inte en övergång till statlig lönepolitik. Regeringen avser att återkomma om hur målsättningen om höjda löner ska uppnås.

Kompetensutveckling för lärare och förskolepersonal

Regeringen föreslår att det avsätts 200 miljoner kronor 2015 för kompetensutvecklingsinsatser för lärare och förskolepersonal och beräknar samma belopp årligen fr.o.m. 2016. Regeringen avser att återkomma beträffande utformningen av satsningen. Det kan handla om att bredda eller förlänga redan pågående fortbildningssatsningar, t.ex. Lärarlyftet II, och om att initiera nya insatser inom angelägna kompetensutvecklingsområden.

Fler speciallärare och specialpedagoger i förskoleklass och åk 1–3

Regeringen genomför en särskild kompetensutvecklingsatsning för att öka tillgången till lärare med specialpedagogisk kompetens i framförallt förskoleklassen och årskurs 1–3. Regeringen föreslår att 200 miljoner kronor avsätts för 2015 för insatser som i huvudsak syftar till att öka tillgången till specialpedagogiskt stöd i förskoleklassen och årskurs 1–3 och beräknar 500 miljoner årligen fr.o.m. 2016.

Kompetensutveckling för lärare inom sfi

Regeringen föreslår en satsning på kompetensutveckling för sfi-lärare så att fler blir behöriga och ges möjlighet att utvecklas i sin professionalism. Denna satsning tillkommer utöver de resurser som avsätts inom ramen för Lärarlyftet II som även omfattar sfi-lärare. För detta ändamål föreslår regeringen att det avsätts 30 miljo-

ner kronor för 2015. Regeringen beräknar 100 miljoner årligen därefter. Regeringen avser att återkomma beträffande utformningen av satsningen.

Fler ska anställas så att lärare får mer tid för sitt arbete och så att klasserna kan bli mindre i lågstadiet

Regeringen avser att bjuda in berörda parter till ett arbete med en rekryteringsstrategi med syfte att ta fram mål och åtgärder för att kunna öka antalet anställda så att lärare på lågstadiet får mer tid för sitt arbete, kan ägna mer tid åt varje elev och klasserna kan bli mindre. Det kan t.ex. handla om insatser i syfte att stimulera huvudmännen att anställa fler lärare, speciallärare, eller modersmålslärare eller mer fritidshemspersonal. Regeringen föreslår att cirka 1,1 miljarder kronor avsätts för detta ändamål 2015 och beräknar 2 miljarder årligen fr.o.m. 2016.

Fler lärare och förskollärare

Regeringen föreslår att universitet och högskolor tillförs medel för att kunna utöka antalet platser på några av lärar- och förskollärarytbildningarna liksom på speciallärar- och specialpedagogutbildningarna. Regeringen föreslår att medel avsätts för 2015 och beräknas för 2016–2018 för en utbyggnad av speciallärar- och specialpedagogutbildningarna.

Kvalitetssatsning på lärar- och förskollärarytbildningarna

Inom regeringens satsning Kunskapslyftet byggs vissa inriktningar inom lärar- och förskollärarytbildningarna ut. Regeringen föreslår en förstärkning av resurserna till utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap samt till lärar- och förskollärarytbildningar. Under 2015 föreslår regeringen att 125 miljoner kronor avsätts för ändamålet och beräknar ytterligare 125 miljoner från 2016.

Informationskampanj

Regeringen föreslår att Skolverkets informationskampanj om lärar- och förskolläraryrkena och de nya lärar- och förskollärarytbildningarna förstärks med 5 miljoner kronor under 2015 för att detta år uppgå till totalt 10 miljoner.

Dimensionering

Skolverket har fått i uppdrag att i samarbete med Universitetskanslersämbetet utarbeta en detaljerad prognos över behovet av olika lärarkategorier utifrån skolväsendets behov och hur många lärare och förskollärare som utbildas inom olika kategorier. Syftet är bl.a. att ge universitet och högskolor ett förbättrat underlag för dimensioneringen av sina lärar- och förskollärarytbildningar. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast 15 juni 2015.

Kompletterande pedagogisk utbildning

Regeringen avser att den högre bidragsnivån inom studiemedlen ska kunna lämnas för studier på kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen i matematik, naturorienterande ämnen eller teknik. Regeringen avser även se över förutsättningarna för att införa fler kortare kompletterande pedagogiska utbildningar för att attrahera fler personer med annan yrkeserfarenhet eller utbildning till läraryrket. Sådana utbildningar skulle t.ex. kunna genomföras under ett år med högre studietakt. Regeringen föreslår att totalt 15 miljoner kronor av-

sätts för 2015 och för 2016 beräknas totalt 11,5 miljoner i enlighet med vad som beräknades i budgetpropositionen för 2014.

Kvalitet i de verksamhetsförlagda utbildningsdelarna

Universitetskanslersämbetet har fått i uppdrag att genomföra en särskild uppföljning av VFU.

Introduktionsperiod för lärare och förskollärare

Regeringen avser att se över hur man kan stärka nyblivna lärares och förskollärares rätt att få en kvalitativ introduktionsperiod i yrket.

Skolverkets arbete med lärarlegitimationer

Regeringen föreslår att Skolverket tillförs ytterligare 45 miljoner kronor för att meddela legitimationer och bedöma behörigheter för 2015.

Karriärvägar för lärare

Regeringen föreslår att 1 303 miljoner kronor avsätts för 2015, vilket motsvarar statsbidrag för löneökningar för cirka 15 000 förstelärare. Medel motsvarande ytterligare 2 000 förstelärare beräknas tillkomma med en successiv utökning med 1 000 förstelärare fr.o.m. höstterminen 2016 och ytterligare 1 000 förstelärare 2017. Detta innebär att statsbidrag för karriärsteg i skolan motsvarande cirka 17 000 förstelärare kommer att finnas fr.o.m. 2017, motsvarande 1 469 miljoner kronor. Det beräknas då motsvara var sjätte lärare med lärarlegitimation.

Kompetensutveckling för förskolechefer

För att utveckla förskolechefernas pedagogiska ledarskap avser regeringen att genomföra en satsning på kompetensutveckling om 7,5 högskolepoäng för förskolechefer 2015–2018.

Fortbildningssatsning för rektorer förlängs

Regeringen beräknar att fortbildningssatsningen för rektorer om 7,5 högskolepoäng som ska pågå t.o.m. 2015 förlängs. Regeringen föreslår att 20 miljoner kronor avsätts totalt för 2015 för kompetensutveckling och fortbildning av rektorer och förskolechefer och beräknar att 20 miljoner per år avsätts för 2016–2018.

Utredning om rektorernas arbetssituation

Regeringen avvaktar resultatet av utredningen för att göra en bedömning av om förändringar i den befintliga fortbildningssatsningen för rektorer behöver göras eller om andra åtgärder behöver vidtas.

Validering

Utbildningsdepartementet har uppdragit åt en utredare att kartlägga de valideringsinsatser som finns inom arbetsmarknads- och utbildningssektorn och bl.a. föreslå hur valideringssystem som är lättare att överblicka för individen än dagens system ska utformas.

Frågor om Läraryrket och lärarutbildningen besvaras av Ulrika Wallén tfn 08-452 76 03 och Jan Bergström tfn 08-452 76 99, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Utbildning och universitetsforskning

Utbildning

Mot bakgrund av en rekordhög arbetslöshet bör fler behöriga sökande beredas plats i högskolan. Regeringen föreslår därför att medel motsvarande 5000 nya utbildningsplatser i högskolan avsätts för 2015. Därefter planeras en succesiv ökning för att uppnå 14 300 platser år 2018. Antal studenter behöver öka på utbildningar som leder till yrkesexamina för att möta arbetsmarknadens behov. Därför bör en del av platserna vara i dessa utbildningar.

Hälso- och sjukvården

Tillgången till välutbildad personal är väsentlig för den fortsatta utvecklingen mot att svensk hälso- och sjukvård ska vara världsledande. Det föreslås därför att en del av satsningen på fler platser i högskolan går till utbildningar som leder till sjuksköterske-, barnmorske- och specialistsjuksköterskeexamen. Förslaget innebär att medel avsätts 2015 för en utbyggnad av utbildningarna som leder till sjuksköterska (175 platser), barnmorska (125 platser) och specialistsjuksköterska (300 platser). Därefter beräknas utbildningarna succesivt byggas ut till 2018 med upp till 1 625 platser på sjuksköterskeutbildningen, 375 platser på barnmorskeutbildningen och 600 platser på specialistsjuksköterskeutbildningen. För att dessa utbildningar ska kunna byggas ut krävs det att landsting och kommuner bidrar med platser för den verksamhetsförlagda delen av utbildningen. Ett nära samarbete mellan lärosäten och vårdgivare är avgörande för att utbyggnaden ska kunna genomföras.

Kompletterande utbildning för personer med avslutad utländsk utbildning

Under 2014 har 70 miljoner avsatts för kompletterande utbildningar för läkare, tandläkare, sjuksköterskor, lärare och jurister. Regeringen föreslår att ytterligare 20 miljoner kronor avsätts för 2015 för kompletterande utbildningar för personer med avslutad utländsk högskoleutbildning. Regeringen beräknar att 20 miljoner fortsatt avsätts årligen fr.o.m. 2016.

Frågor om Utbildning och universitetsforskning, m.m. besvaras av Carin Renger tfn 08-452 75 09, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING
Sektionen för ekonomisk analys

Jessica Bylund

Signild Östgren